

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

Бобрицька В. І.,
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна);
Лисоконь І. О.,
асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, аспірант кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету (м. Кривий Ріг, Україна).

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті визначено науково-організаційні умови управління інвестиціями у закладі вищої освіти; проаналізовано взаємодію різноманітних соціальних інституцій в організації управління освітніми інвестиціями закладу вищої освіти; обґрунтовано роль цифрового освітнього середовища університету як чинника ефективної організації управління інвестиційною діяльністю закладу вищої освіти; з'ясовано необхідність моделювання складових процесу організації управління інвестиційною діяльністю закладу вищої освіти.

Ключові слова: *заклад вищої освіти, інвестиційна діяльність, науково-організаційні умови, науково-педагогічні основи, управління освітою, цифрове освітнє середовище.*

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. У вітчизняному освітньому дискурсі поняття «інвестиції» розглядається як суто економічна категорія, яка потребує уточнення у галузі вищої освіти. Така ситуація склалася через відсутність єдиного підходу до інвестиційної політики в освітній сфері [8]. Однак питання організації та управління інвестиційною діяльністю закладу вищої освіти (далі – ЗВО) нині є одним із актуальних питань теорії та практики управління освітою. Існує потреба у визначенні науково-організаційних, методичних, законодавчих, фінансових та кроссекторальних аспектів організації управління освітніми інвестиціями ЗВО.

Аналіз наукових досліджень. Питання управління освітнім середовищем ЗВО теоретично розробляють В. Андрущенко, В. Бобрицька, Л. Гриневич, В. Кремень, С. Ніколаєнко, В. Огнев'юк, В. Савельєв та інші. Інвестиційна діяльність в галузі вищої освіти є предметом досліджень таких учених як М. Баран, К. Кулешов, В. Майстер, В. Майстер, Л. Черватюк, Г. Щур, Т. Яровенко та інші. Авторами статті досліджувалися механізми впровадження інвестиційної

політики України у галузі вищої освіти [3]; здійснено аналіз міжнародного досвіду організації та управління освітніми інвестиціями у вищій школі [4]; визначено пріоритети упровадження інвестиційних програм розвитку ЗВО в освітній політиці України [5], що стало підґрунтям для характеристики науково-педагогічних основ організації управління інвестиційною діяльністю ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Нині державна освітня політика демонструє процеси, які відображають поточні та перспективні завдання задля розвитку вітчизняного освітнього простору в умовах нового постіндустріального суспільства [1]. Основний вектор розвитку постіндустріального суспільства полягає в глобальній цифровізації всіх процесів та сфер життя, зокрема й галузь вищої освіти. Цілком закономірним є цифровізація системи освіти, оскільки в умовах глобальної пандемії COVID-19 та російської військової агресії на територію України питання дистанційного навчання та управління освітнім середовищем виходять на перший план. В умовах нестійкої геополітичної ситуації реалізації управлінської діяльності за допомогою цифрового освітнього середовища в Україні посідає особливе місце. Цифровий напрям розвитку освіти підтверджується політичними рішенням, наприклад з березня 2023 року в українському уряді є віце-прем'єр-міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій України.

Цифрове освітнє середовище ЗВО є важливим чинником організаційного управління його освітніми інвестиціями. Доречним вважаємо потрактування дефініції цифрове освітнє середовище як «сукупність ресурсів, спрямованих на організацію та забезпечення освітнього процесу, здійснення науково-технічної та міжнародної діяльності, створення умов для надання освітніх послуг та управління вищою освітою» [10, с. 167]. Запропонована дефініція відображає комплексний підхід до організації та управління освітнім середовищем ЗВО у цифровому форматі.

Цифрове освітнє середовище сучасного університету складається з освітньо-інформаційних ресурсів та засобів. Беззаперечно управління ЗВО або окремими його напрямками вимагає розуміння всіх складових такого процесу, не виключенням є розуміння складових процесу організації управління інвестиційною діяльністю ЗВО. До таких складових включаємо: програмне забезпечення, ресурсну базу, технічні засоби та технології.

Очевидно, що впровадження та активне використання цифрових технологій в процесі управління ЗВО, зокрема його інвестиційною діяльністю, є надважливою умовою. Використання цифрового освітнього середовища уможливорює корегувати та оперативно вирішувати поточні питання, які впливають на прийняття рішень та

ефективність функціонування ЗВО. Безсумнівно, що розвиток освітньо-інформаційних засобів та їх долучення до процесу цифрової трансформації управління ЗВО є цілком логічним.

Розглянувши цифрове освітнє середовище ЗВО як чинник ефективної організації управління інвестиційною діяльністю закладу вищої освіти надалі розглянемо науково-організаційні умови управління інвестиціями у закладі вищої освіти. Насамперед варто актуалізувати, що під науково-організаційними умовами управління інвестиціями варто розуміти умови та засади спрямовані на методичний, організаційний супровід та координацію управлінської діяльності щодо освітнього інвестування у ЗВО.

Завдяки цьому можемо стверджувати, що науково-організаційні умови управління інвестиціями ЗВО включають в себе наступні невід'ємні елементи: види інвестицій (за окремими ознаками); зовнішні та внутрішні чинники; інструменти адміністрування освітніх інвестицій; методи управління інвестиціями у ЗВО; мету організації та управління інвестиційною діяльністю; об'єкти управління інвестиційною діяльністю; принципи організаційного управління інвестиційною діяльністю; суб'єкти управління інвестиційною діяльністю ЗВО; типи організації управління інвестиціями у ЗВО.

Зупинімось докладніше на суб'єктах управління інвестиційною діяльністю, які представлені основними стейкхолдерами ЗВО. До стейкхолдерів ЗВО варто віднести: абітурієнтів, професорсько-викладацький колектив, батьків абітурієнтів, випускників ЗВО, студентів, слухачів курсів, ЗМІ, інвесторів, ректорат, громадські об'єднання, роботодавців, громаду та органи влади [9, с. 3]. Всіх перелічених суб'єктів можна розподілити на дві групи – зовнішні та внутрішні. До внутрішніх варто віднести тих стейкхолдерів, які є постійними учасниками освітнього процесу, а зовнішні мають опосередкований взаємозв'язок і дотичні до управління ЗВО.

Суттєво на організацію управління інвестиційною діяльністю ЗВО впливають наступні чинники: зовнішні (тенденції розвитку галузі вищої освіти, законодавче регулювання інвестиційної та освітньої галузі, інформаційний контент ЗВО, рівень залучення та взаємодії зі стейкхолдерами, соціокультурні та психологічні умови, регіональний аспект, фінансово-економічні показники, суб'єктивні обставини) та внутрішні (імідж ЗВО, рівень науково-дослідницької активності, якість освіти, ресурсне забезпечення, рівень професіоналізму академічного персоналу). Всі перелічені вище елементи науково-організаційних умов управління інвестиціями ЗВО мають тісні кроссекторальні взаємозв'язки. Так, наприклад, об'єкт управління інвестиційною діяльністю ЗВО визначаються за допомогою мети, типів, зовнішніх та внутрішніх чинників організації управління освітніми інвестиціями.

Перш ніж перейти до взаємодії державних і громадських інституцій в організації управлінні інвестиційною діяльністю ЗВО, звернімося до процесу організації управлінні інвестиційною діяльністю ЗВО у вигляді моделі.

Нині існує багато моделей та схем управління інвестиціями серед яких: модель Департаменту управління справами ветеранів Сполучених Штатів Америки; метод управління інвестиціями та проєктами PRINCE2; інвестиційна система та управління інвестиційними процесами у сфері освіти України тощо. Однак, протягом тривалого часу не існує єдиної прийнятої моделі або імплементованого зарубіжного досвіду з організації управлінні інвестиційною діяльністю ЗВО. Саме тому пропонуємо процес управління інвестиційними процесом ЗВО поділити на 6 складових:

- організаційно-підготовча (передбачає прийняття рішення щодо аналізу стану ресурсів ЗВО та їх використання, збору інформації серед зацікавлених сторін, аналізу подібних практик в ЗВО);
- концептуальна (створенні певного проєкту, який представляє постановку загальної мети, визначає суб'єкти та об'єкт інвестиційної діяльності, необхідні та наявні ресурси);
- технологічна (визначає основні інструменти адміністрування освітніх інвестицій ЗВО, які використовуватимуться ректорат);
- реалізаційна (безпосереднє впровадження інвестицій);
- моніторингова (забезпечення проміжних результатів інвестиційної діяльності та залучення стейкхолдерів до контрольних заходів);
- завершальна (підготовка звітної документації, підбиття підсумків та аналіз основних проблем під час інвестиційної діяльності).

Не менш важливим, на нашу думку, питанням організації управлінні інвестиційною діяльністю ЗВО є взаємодія різноманітних соціальних інституцій. Реалізація даної взаємодії можлива завдяки державно-громадському та державно-приватному партнерствам, як основоположним принципам української освіти [6]. Передусім інвестиційну діяльність закладу вищої освіти у реалізації взаємодії різноманітних соціальних груп можна зобразити як держава – громадськість – бізнес. Представники кожного сектору певною мірою долучені до управлінні ЗВО загалом або окремим його напрямом. Перелічені сектори включають в себе різноманітні соціальні групи, які є зацікавленими особами (стейкхолдерами) у розвитку галузі вищої освіти та її інститутів зокрема.

Вважаємо доречною думку Л. Калініної про те, що зміни у нормативно-правовому забезпеченні сфери освіти «детермінували практико-орієнтоване завдання» для партнерів з різних секторів, що позитивно впливає за побудову стійкого взаємозв'язку, розвиток

соціальної відповідальності та впровадження новітніх моделей управління й партнерства [7, с. 96-97].

Незалежно від форми партнерства та взаємодії у галузі вищої освіти організація управління інвестиційною діяльністю ЗВО може впроваджуватися через різні види інвестицій. Наприклад, меценатство, грант, аутсорсинг, фандрейзинг тощо. Провідна роль в організації управлінні інвестиційною діяльністю та побудови стійких взаємозв'язків із державними, приватними або неурядовими інституціями належить безпосередньо ЗВО, оскільки саме ЗВО є центром соціокультурної діяльності та платформою для взаємодії. Безпосередньо ЗВО має бути зацікавлений у побудові взаємозв'язків та залучені стейкхолдерів до управління та пошуку нових ресурсів задля розвитку освітнього середовища й реалізації місії університету. Тому взаємодії в організації управлінні освітніми інвестиціями слід розглядати як пошук оптимальних шляхів та умова, які сприятимуть консолідації зусиль соціальних груп для розвитку ЗВО та вирішення перспективних питань розвитку вітчизняної галузі вищої освіти.

На підставі вище викладеного можна зробити **висновок**, що науково-педагогічні основи організації управління інвестиційною діяльністю ЗВО є процесом, який об'єднує принципи, методи, інструменти, суб'єкти та об'єкти освітнього інвестування, а також передбачає сукупність керівних дій задля вирішення поставленої проблеми або реалізації стратегічної цілі розвитку ЗВО. До основних елементів науково-педагогічних основ освітнього інвестування у ЗВО можна віднести цифрове освітнє середовище університету, науково-організаційні умови управління інвестиціями, проаналізовано взаємодію різних, що утворюють систему державно-приватно-громадського управління вищою освітою та модель процесу організації управління інвестиційною діяльністю закладу вищої освіти.

Перспективною подальших досліджень є вивчення питання перспективних підходів, форм та методів організації управління інвестиційною діяльністю ЗВО.

Джерела:

1. Бобрицька В.І. Аксіологічний дискурс ідеї педагогічної освіти в контексті запитів об'єднаної Європи. *Освітня політика : філософія, методологія, практика*. Тематичний випуск: збірник наукових статей. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. С. 156- 160.
2. Бобрицька В. Сучасна вища освіта в умовах конкуренції на ринку освітніх послуг: порівняльний аналіз досвіду країн Чорноморського регіону. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, 2016. 1(8). С. 17-22.

3. Бобрицька В., Лисоконь І. Інвестиційна політика України у галузі вищої освіти: мета та механізми впровадження. Збірник матеріалів доповідей та тез III Всеукраїнської інтернет-конференції «*Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації*», м. Київ, 15 квітня 2020 року / за ред. Р. Войтович, П. Ворони. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2020. С. 346-349.

4. Бобрицька В., Лисоконь І. Міжнародний досвід організації та управління освітніми інвестиціями у вищій школі. «*Молода наука-2022: соціально-педагогічні розвідки*»: зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. заоч. онлайн-конф. (27 квітня 2022 року, м. Київ) К.: НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 30-36.

5. Бобрицька В., Лисоконь І. Упровадження інвестиційних програм розвитку закладів вищої освіти як пріоритет освітньої політики України. *Гілея: науковий вісник. Спецвипуск «Молода наука-2020: соціально-педагогічні розвідки*»: зб. матер. I Всеукр. наук.-практ. конф. (20 травня 2020 року, м. Київ). К.: Вид-во «Гілея». С. 25-27.

6. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>

7. Калініна Л. Державно-громадське управління на партнерських засадах у змісті підручника для керівника освіти. *Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички*: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет конференції (електронне наукове видання), 20-21 травня 2021 р. К. : Педагогічна думка, 2021. 270 с.

8. Яровенко Т. Інвестиції у сферу освіти України: теоретико-методологічний аспект: дисертація. Полтава. 2017. 529 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4547/2/dysertacyuayarovenkobackup.pdf>

9. Bobrytska V. I., Krasylnykova H. V., Ladohubets N. V., Vorona L. I., & Lysokon I. O. Involvement of stakeholders in the transformation of educational services via taking advantage of extra-curriculum educational activities in the settings of education reform. *International Journal of Educational Methodology*. 2023. 9 (1), 107-122. DOI <https://doi.org/10.12973/ijem.9.1.107>

10. Tamara G. Vasyliuk, Ilia O. Lysokon, and Iya M. Shimko. 2021. Digital Educational Environment of a Modern University: *Theory, Practice and Administration*. In *Digital Humanities Workshop (DHW 2021)*, December 23, 2021, Kyiv, Ukraine. ACM, New York, NY, USA, 8 pages. 161-168 pp.

The article substantiates the digital educational environment of the university as a factor in the effective organisation of investment management of a higher education institution; defines the scientific and organisational

conditions for investment management in a higher education institution; analyses the interaction of various social institutions in the organisation of management of educational investments of a university; identifies the need to model the components of the process of organising the management of investment activity of a higher education institution.

Keywords: *higher education institution, investment activity, scientific and organisational conditions, scientific and pedagogical foundations, education management, digital educational environment.*

УДК 378.4.014.6:17.022.1

Рідей Н.М., завідувачка кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності УДУ імені Михайла Драгоманова, професор, доктор педагогічних наук

Тимова Н.М., завідувачка кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова, професор, доктор педагогічних наук

Цимбал С.М., доцент кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова, кандидат філософських наук, доцент

Гончар О. А., голова ГО «Безпечний освітній простір», аспірант кафедри освіти дорослих УДУ імені Михайла Драгоманова

ОРІЄНТИРИ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЯКОСТІ І БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

На засадах превалюючої парадигми ноосферизму здійснено квалітологічний аналіз тезаурусу академічного потенціалу методології освітньої політики якості та безпеки життєдіяльності соціокультурних форм. Розроблено методологічний органайзер структурно-логічної та організаційно-функціональної етапності. Обґрунтовано засади стратегем неперервної освіти для сталого розвитку, просвітництва й академічного сервісу формування освітньої політики якості й безпеки життєдіяльності соціокультурних форм. Сформульовано сентенцію «методологія освітньої політики безпеки та